

ובשעת איסור הבמות, עובר משום 'שחוטי חוץ' ודינו בכרת [מלבד הלאו המסוים שעוברים עליו אף בזמן הזה] (עפ"י מנחת חינוך תפז).

ד. בי"ד שנים של כיבוש וחילוק היה אהל מועד בגלגל, ובאותה שעה הותרו במות היחיד, אבל נאסר עליהם להקריב חובות, בין בבמת יחיד בין בבמת ציבור – לא תעשון ככל אשר אנחנו עשים פה היום... [להלן (קיו) ישנה דעת תנאים שחובות היחיד קרבים בבמת ציבור].

דפים קיד – קטו

קצג. מה דינם של הקרבנות דלהלן, כששחטם לשמו וכששחט שלא לשמו, בפנים ובחוץ, בזמנם וב'מחוסר זמן'?

א. חטאת.

ב. אשם.

ג. עולה.

ד. מהם הכללים העולים?

א. חטאת בזמנה; לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה. וכשהיא במצב 'מחוסר זמן', בין בגוף הקרבן כגון תוך שמונה ללידתה, בין בבעלים כגון חטאת יולדת תוך מלאות הימים – פסולה בכל אופן, בין לשמה בין שלא לשמה.

הלכך אם שחטה בחוץ, בזמנה לשמה – חייב שהרי ראוי לפנים. שלא לשמה – נראה מתירוף הגמרא שחייב (וכמש"כ רש"י), שהרי ראוייה לשמה בפנים.

וע' גם בתוס' יומא סג. שכתבו שחייב. ואילו לעיל נט: כתבו זאת בלשון ספק, וכנראה תלוי הדבר בשאלת הגמרא ובתירוצה כאן (ע' בית זבול ח"ב כט,א). וע' בחדושי הגר"ז"ר בענגיס (ח"ב ט) שהדבר פשוט ללא חולק. ומאידך החזו"א (לקוטים ה) נקט לעיקר שלפי המסקנא אין ריבוי מהכתוב לחייב 'שלא לשמה' בזמנו הלכך פטור.

שחטה בחוץ ב'מחוסר זמן' – לעולם פטור, שהרי אינה ראוייה בפנים. ולדברי רבי שמעון הריזה ב'לא תעשה', כנזכר לעיל.

ב. אשם בזמנו; לשמו כשר, שלא לשמו – לחכמים כשר ולא עלה לשם חובה. ולר' אליעזר פסול. מחוסר זמן; לשמו – פסול, שלא לשמו – לדברי רב חלקיה בר טובי כשר, ולדברי רב הונא פסול (שאיין לך דבר שאינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו, מלבד פסח בשאר ימות השנה שהרי נעשה שלמים). מלבד כשהפריש מראש שני אשמות לאחריות, הרי אחד מהם דינו להיקרב כעולה, הלכך כשר שלא לשמו.

הלכך בחוץ בזמנו בין לשמו בין שלא לשמו – חייב. וכשהוא מחוסר זמן; לשמו – פטור [ואעפ"י שראוי להיקרב שלא לשמו בפנים (לרב חלקיה), הריהו מחוסר עקירה, הלכך במצב זה אינו ראוי לפתח אהל מועד], שלא לשמו – לרב חלקיה בר טובי חייב ולרב הונא פטור, מלבד במפריש שני אשמות לאחריות, שאם שחט אחד מהם בחוץ קודם זמנו לשם עולה – חייב.

ג. העולה בזמנה כשרה בין לשמה בין שלא לשמה, אלא שאם נעשתה של"ש אינה עולה לחובת בעליה [ובן עזאי (יא): פוסל של"ש. ולא הודו לו חכמים]. שלא בזמנה; אם מחוסרת זמן בגופה כגון בהמה פחות משמונה ימים ללידתה – פסולה. ואם בבעלים, כגון נזיר קודם שנטהר להביא קרבנותיו – כשרה (כנדבה).

הלכך השוחטה בחוץ בזמנה, או כשהיא מחוסרת זמן בב עליים – חייב, שהרי ראויה בפנים. היתה מחו"ז בגופה – פטור, שאינה ראויה בפנים. ולר"ש הריהו ב'לא תעשה'.

ד. הכללים העולים מהסוגיא:

כל הראוי לפנים במצב זה, ובאותו אופן שנשחט – חייבים עליו בחוץ. וכל שאינו ראוי כלל בפנים – פטור.

כל שראוי לאחר זמן ועתה אינו ראוי בשום אופן – לתנא קמא פטור ולרבי שמעון באזהרה. כל שראוי בפנים לשמה ואינו ראוי שלא לשמה, ושחטו בחוץ שלא לשמה – משמע בסוגיא שחייב, שהרי היה ראוי לפתח אהל מועד בשעה ששחטו. (ויש אומרים שלפי המסקנא אין דין זה קיים, כנ"ל). כל שראוי בפנים שלא לשמה ואינו ראוי לשמה [ואי אתה מוצא כן אלא לרב חלקיה בר טובי, אבל לרב הונא אין זה יתכן] – שחט שלא לשמה בחוץ, חייב. שחט לשמה – פטור (שאינו ראוי בפנים עד שיעקר שמו ממנו).

דין פסח בשאר ימות השנה ששחטו בחוץ – נתבאר ביומא סב-סג.

דף קטו

קצד. א. אלו סוגי עבודות חייבים עליהם בחוץ, ואלו פטורים?

ב. מתי פסקה העבודה בבכורות?

ג. עולה שהקריבו ישראל במדבר – מי היו מקריביה? האם היתה טעונה הפשט וניתוח?

ד. מתי נאסרו הבמות לראשונה?

ה. הוא אשר דבר ה' לאמר בקרבי אקדש – היכן דיבר?

א. חיוב הקרבת 'חוץ' נוהג בעבודות הנעשות בפנים, ובלבד שהם 'גמר עבודה' כגון הקטרת אימורים וקמציים וקטורת, וכן ניסוך. אבל לא בעבודות שיש אחריהן עבודה, כגון היוצק והבולל והפותר והמולח והמניף והמגיש והמסדר שלחן והמטיב נרות והקומץ והמקבל בחוץ, [מלבד שחיטה שמייוחד בה איסור במפורש. וכן זריקת הדם נתרבתה לחיוב (כדלעיל קו). ויתכן שנחשבת גמר עבודה של עבודות הדם].

ב. לסתם משנתנו, וכן דעת ר' יהושע בן קרחה בברייתא, העבודה בבכורות פסקה בהקמת המשכן. ולדעת רבי וכן אמרו בשם רב אסי, הבכורות עבדו רק עד בואם אל הר סיני, ומאז ואילך העבודה ככהנים.

ג. נחלקו התנאים (הנ"ל), האם הבכורות הם שהקריבו את העולה שבמדבר (נערי בני ישראל), או הכהנים – נדב ואביהוא. (ואילו נערי בני"ק רק הביאוה ועמדו עליה. כן פרש"י ב"א. ולפי הפירוש הראשון י"ל שאותה עולה קרבה ע"י הבכורות, ומאותו יום עברה העבודה לכהנים).

ועוד נחלקו תנאים האם היתה טעונה הפשט וניתוח (כן דעת רבי עקיבא, שכללות ופרטות נאמרו בסיני), אם לאו (רבי ישמעאל. וכ"ד ריה"ג (בחגיגה ו) ורב אדא בר אבהו), כי רק הכללות נאמרו בסיני, אבל הפרטות – באהל מועד.

ד. בהקמת המשכן נאסרו הבמות לראשונה.